नाप्राप्यमिति अकृतकर्मणांकृतकृत्यत्वहीनानामनुत्पन्नतत्त्वज्ञानानांतपसःफलानि उपभोगपरित्यागोवैराग्यं ॥ २३ ॥ शास्त्रंअवेक्ष्यलोभंत्यजेदितिसंबंधः ॥ २४ ॥ ततःअसंतोषाल्लोभाच्च ॥ २५ ॥ प्रज्ञानाशेपिकिंस्यादतआह नष्टेति न्यायंकर्तव्याकर्तव्यनिर्णयं योवैप्रियसुखेक्षीणइत्युपक्रांतमुपसंहरति तस्मादिति ॥ २६ ॥ कृतस्यतपसःफलंसुखंअकृतस्यदुःखं ॥ २७ ॥ प्राकाश्यंविख्यातता ॥ २८ ॥ ॥ २९ ॥ धर्मेइति धर्मादौयथाकालंकर्तव्येसति अस्यविधित्साअविहितकार्यचिकीर्षाजायते तथाचनित्यकर्मकालेयोऽन्यानिकर्माणिकामकारेणकरोतिसतान्येवपापानिकृत्वानरकंप्रतिपद्यते एतेननित्याकरणमात्रात्प्रत्यवैतीतिपरास्तं अभावाद्भावोत्पत्त्यसंभवात् ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ॥ इष्विति यावताकालेनगुणच्युतोबाणोभूमौपततितावत्कालिकमेवरुग्यादिस्पर्शेसुखमित्यर्थः सएवन्यायोरसनादावपीत्याह

नाप्राप्यंतपसःकिंचित्त्रैलोक्येपिपरंतप ॥ उपभोगपरित्यागःफलान्यकृतकर्मणां ॥ २३ ॥ सुखितोदुःखितोवापिनरोलोभंपरित्यजेत् ॥ अवेक्ष्यमनसाशास्त्रंबुद्ध्याचनृपसत्तम ॥ २४ ॥ असंतोषोऽसुखायेतिलोभादिंद्रियसंभ्रमः ॥ ततोस्यनश्यतिप्रज्ञाविद्येवाभ्यासवर्जिता ॥ २५ ॥ नष्टप्रज्ञोयदातुस्यात्तदान्यायंनपश्यति ॥ तस्मात्सुखक्षयेप्राप्तेपुमानुग्रतपश्चरेत् ॥ २६ ॥ यदिष्टंतत्सुखंप्राहुर्द्वेष्यंदुःखमिहेष्यते ॥ कृताकृतस्यतपसःफलंपश्यस्वयादृशं ॥ २७ ॥ नित्यंभद्राणिपश्यंतिविषयांश्चोपभुंजते ॥ प्राकाश्यंचैवगच्छंतिकृत्वानिष्कल्मषंतपः ॥ २८ ॥ अप्रियाण्यवमानांश्चदुःखंबहुविधात्मकं ॥ फलार्थीतत्फलंत्यक्त्वाप्राप्नोतिविषयात्मकं ॥ २९ ॥ धर्मेतपसिदानेचविधित्साचास्यजायते ॥ सकृत्वापापकान्येवंनिरयंप्रतिपद्यते ॥ ३० ॥ सुखेतुवर्तमानोवैदुःखेवापिनरोत्तम ॥ सुवृत्ताद्योनचलतेशास्त्रचक्षुःसमानवः ॥ ३१ ॥ इषुप्रपातमात्रंहिस्पर्शयोगेरतिःस्मृता ॥ रसनेदर्शनेघ्राणेश्रवणेचविशांपते ॥ ३२ ॥ ततोस्यजायतेतीव्रावेदनातत्क्षयात्पुनः ॥ अबुधानप्रशंसंतिमोक्षंसुखमनुत्तमं ॥ ३३ ॥ ततःफलार्थंसर्वस्यभवंतिज्यायसेगुणाः ॥ धर्मवृत्त्याचसततंकामार्थाभ्यांनहीयते ॥ ३४ ॥ अप्रयत्नागताःसेव्यागृहस्थैर्विषयाःसदा ॥ प्रयत्नेनोपगम्यश्चस्वधर्मइतिमेमतिः ॥ ३५ ॥ मानिनांकुलजातानांनित्यंशास्त्रार्थचक्षुषां ॥ क्रियाधर्मविमुक्तानामशक्त्यासंवृतात्मनां ॥ ३६ ॥

रसनइति ॥ ३२ ॥ तत्क्षयात्सुखक्षयात् तर्हिनित्यंसुखमेवकुतोनरानप्रार्थयंतेइत्याशंक्याह अबुधाइति यतोमूढाःअतोनित्यंसुखंमोक्षाख्यंनप्रशंसंत्यपिकिमुततदर्थंयतिष्यंते बुधायेनप्रशंसंतीतिपाठेयेनतीव्रवेदनादुःखेनहेतुनाबुधाःमोक्षंप्रशंसंतीतिसंबंधः ॥ ३३ ॥ ततोविषयस्पर्शानांतीव्रवेदनाकरत्वाद्धेतोःसर्वस्यविवेकिनः ज्यायसेफलार्थंफलायमोक्षाय गुणाःशमादयोभवंतिउत्पद्यंते ततश्चतंकामार्थौनाभिभवितुंशक्नुतइत्याह धर्मेति ॥ ३४ ॥ ननुसर्वंप्रारब्धकर्माधीनंकिमैहिकेनयत्नेनेत्याशंक्यप्रारब्धप्रयत्नयोर्विषयौविभजते अप्रयत्नेति प्रारब्धकर्मोपस्थापिताःस्त्र्यन्नपानादयःसेव्याःतेषुहिक्वचित्फलविसंवाददर्शनेनपुरुषकारस्यदौर्बल्यात् धर्मेहिपुरुषकारप्राबल्यं अन्यथाविधिनिषेधशास्त्रमनर्थकंस्यादितिभावः ॥ ३५ ॥ मानिनामिति पूर्वार्धोक्तानामुचिताक्रियाउत्तरार्धोपात्तैःकर्तुमशक्येत्यर्थः संवृतात्मनांमूढमनसां ॥ ३६ ॥

Digitized by Google